

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/bydgoszcz/materialy-edukacyjne/teki-i-materialy-dydakt/112412,Nalezy-stworzyc-niepodlegle-panstwo-polskie-z-wolnym-dostepem-do-morza-Powrot-Po.html>
19.04.2024, 17:29

Należy stworzyć niepodległe państwo polskie (...) z wolnym dostępem do morza. Powrót Pomorza i Kujaw do Polski 1918-1920

Publikacja jest rozszerzoną wersją wystawy o tym samym tytule. Zachęcamy do zapoznania się z jej treścią.

Album „*Należy stworzyć niepodległe państwo polskie (...) z wolnym dostępem do morza*”. *Powrót Pomorza i Kujaw do Polski 1918-1920* to jedna z inicjatyw podjętych przez pracowników pionu edukacyjnego Instytutu Pamięci Narodowej w Bydgoszczy i Gdańsku, mających upamiętnić setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości oraz powrotu Pomorza i Kujaw do Macierzy.

Odzyskanie niepodległości na Pomorzu i Kujawach stanowiło proces złożony i wieloetapowy. Wynikało to niewątpliwie z faktu, iż do 1914 r. wchodziły one w skład dwóch państw zaborczych. Kujawy Wschodnie i ziemia dobrzyńska, do 1914 r. znajdujące się w zaborze rosyjskim, niepodległość uzyskały w 1918 r. Tereny pozostające pod zaborem pruskim wolność odzyskiwały systematycznie w kolejnych miesiącach. Część Kujaw Zachodnich wyzwolono na przełomie roku 1918 i 1919 w wyniku powstania wielkopolskiego. Pomorze i rejon nadnotecki wraz z Bydgoszczą powróciły do Polski na mocy postanowień traktatu wersalskiego w styczniu i lutym 1920 r. W końcu niewielka część Powiśla znalazła się w granicach Polski w wyniku plebiscytu przeprowadzonego w lipcu 1920 r. Niepodległości wywalczonej na Pomorzu i Kujawach w latach 1918-1919 zagroziły latem 1920 r. wojska bolszewickie. W ówczesnych dziejach tych ziem widać najważniejsze etapy walki Polaków o niepodległość – odzyskanie suwerenności w listopadzie 1918 r., zryw powstańczy, inkorporacja ziem na mocy postanowień traktatu wersalskiego, plebiscyt, w końcu ostateczna, zwycięska walka o granicę z bolszewikami.

Publikacja jest rozszerzoną wersją [wystawy](#) o tym samym tytule, której odsłonięcie nastąpiło w największych miastach województw kujawsko-pomorskiego i pomorskiego w listopadzie 2018 r., w setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Zawartość ekspozycji wzbogacono o nieprezentowane wcześniej fotografie, fragmenty wspomnień i artykułów prasowych. Album zawiera ponad 130 zdjęć oraz plakaty, ulotki i mapy. Składa się z 13 rozdziałów w układzie chronologiczno-rzeczowym przedstawiających najważniejsze aspekty odzyskania niepodległości na Kujawach i Pomorzu. Pierwszy rozdział zawiera informacje ogólne dotyczące drogi prowadzącej do odrodzenia Rzeczypospolitej. Kolejne mają charakter szczegółowy i odnoszą się do dziejów regionu – wydarzeń na Kujawach Wschodnich i ziemi dobrzyńskiej w listopadzie 1918 r., działalności organizacji Grenzschutz Ost, powstania wielkopolskiego, inkorporacji Pomorza w styczniu 1920 r. zakończonej zaślubinami Polski z morzem, plebiscytu na Powiślu czy inwazji bolszewickiej, która latem 1920 r. zagroziła młodemu państwu polskiemu. Ostatnią jego część stanowią portrety lokalnych ojców niepodległości.

Sposób prezentacji treści i bogata ikonografia sprawiają, że publikacja ma charakter edukacyjny, obejmując najistotniejsze wydarzenia z lat 1918-1920 i przybliżając najważniejsze aspekty odzyskania niepodległości na Kujawach, ziemi dobrzyńskiej, Kaszubach i Pomorzu. Dzięki temu zarówno album, jak i wystawa mogą być wykorzystane w procesie nauczania i wychowania przez nauczycieli, nie tylko na lekcjach historii, języka polskiego i wiedzy o społeczeństwie, ale i godzinach wychowawczych oraz podczas uroczystości szkolnych.

Katalog wystawy zawiera dodatkowo kartę pracy opracowaną przez dr Kamilę Churską-Wołoszczak (Delegatura IPN w Bydgoszczy).

Ekspozycja, a także album i katalog wystawy zostały przygotowane przez dr Kamilę Churską-Wołoszczak (Delegatura IPN w Bydgoszczy) oraz dr Barbarę Męczykowską (IPN Gdańsk).

Zachęcamy do zapoznania się z treścią albumu oraz katalogiem wystawy z kartą pracy (do pobrania).

Pliki do pobrania

[Album \(pdf, 17.27 MB\) 23.09.2020 11:00](#)

[Katalog i zadania edukacyjne \(pdf, 9.11 MB\) 23.09.2020 11:00](#)

1918–1920
Powrót Pomorza
i Kujaw do wolnej
Polski

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

**„Należy stworzyć niepodległe
państwo polskie (...) z wolnym
dostępem do morza”**

**Powrót Pomorza i Kujaw
do Polski 1918–1920**

Opcje strony